

Фінансове стимулювання процесів цифровізації та реалізації інноваційних проєктів в Україні

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація. У роботі акцентовано увагу на окремих аспектах фінансового стимулювання процесів цифровізації та реалізації інноваційних проєктів. Обґрунтовано вагому роль грантового фінансування для підтримки діджиталізації в Україні, а також проаналізовано потенціал використання фінансових ресурсів в рамках міжнародних проєктів та ініціатив.

Ключові слова: фінансове стимулювання; грантове фінансування; цифровізація; міжнародні проєкти, інновації.

Financial Incentives for Digitalization Processes and the Implementation of Innovative Projects in Ukraine

Abstract. The paper focuses on selected aspects of financial incentives for digitalization processes and the implementation of innovative projects. The significant role of grant financing in supporting digital transformation in Ukraine is substantiated, and the potential for using financial resources within international projects and initiatives is analyzed.

Keywords: financial incentives; grant financing; digitalization; international projects; innovations.

У реаліях сьогодення зростає роль цифровізації як ключового чинника інноваційного розвитку та структурної модернізації економіки України. В умовах обмежених внутрішніх фінансових ресурсів особливого значення набувають інструменти фінансового стимулювання, спрямовані на підтримку впровадження цифрових технологій та реалізацію інноваційних проєктів. Ефективне поєднання державних, приватних і міжнародних фінансових ресурсів здатне прискорити цифрову трансформацію підприємств і підвищити їхню конкурентоспроможність. Водночас потребує обґрунтування адаптація механізмів фінансового стимулювання до сучасних викликів та стратегічних пріоритетів в Україні за одночасного підвищення рівня цифрової грамотності та інноваційної культури в соціумі.

Передусім акцентуємо увагу на важливості реалізації в Україні проєктів щодо розвитку цифрових компетентностей. Скажімо, досягненням є успішне тестування цифрової грамотності у 2025 р. («Цифрограм»), яке пройшли понад 80 тисяч лікарів, 240 тисяч вчителів шкіл і 88 тисяч службовців органів місцевого самоврядування, що засвідчує підвищення професійної компетентності кадрів у сфері цифрових технологій. Завдяки інвестиціям та державній підтримці майже 12 тисяч населених пунктів під'єднано до волоконно-оптичних мереж, а понад 23 тисячі забезпечено мобільним зв'язком стандарту 4G, що гарантує розширення доступу до цифрових послуг для громадян у різних регіонах. Додатково 166 громад впровадили інтегровані системи відеоспостереження з метою підвищення громадської безпеки та прозорості управління. Серед послуг для населення, понад 3300 дошкільних закладів провели цифровізацію системи збереження дітей до садочків, а у 1280 медичних закладах запроваджено онлайн-запис до лікаря, що значно оптимізувало комунікацію між державними структурами та населенням, підвищивши якість і доступність адміністративних та соціальних послуг [1]. Таким чином фінансове стимулювання процесів цифровізації зокрема за рахунок бюджетних ресурсів та із залученням коштів у межах програм із іноземними партнерами, кількість яких зросла під час війни, є необхідним саме з огляду на перспективи цифровізації в Україні, а також використання її результатів для підвищення рівня суспільного добробуту і кінцево забезпечення стійкості економічного зростання. Однак, на наш погляд, при цьому важливо розуміти, що ці процеси потребують тривалих у часі зусиль і належної імплементації відповідних пріоритетів діджиталізації на рівні держави, що має місце в Україні, а також на рівні регіонів і навіть громад.

У цьому контексті важливо акцентувати на доцільності зміцнення ІКТ-сектору, враховуючи його системоутворюючу роль у процесах цифровізації та інноваційного розвитку економіки України. ІКТ-сектор є ключовим джерелом технологічних рішень для модернізації бізнес-процесів, фінансових сервісів, державного управління та реалізації інноваційних проєктів. Збереження людського капіталу, насамперед висококваліфікованих ІТ-фахівців, деякі з яких залишили Україну із початком війни, є критично важливим чинником підтримки інноваційної спроможності національної економіки в умовах глобальної конкуренції. Втрата кадрового потенціалу або деградація ІКТ-інфраструктури здатні суттєво уповільнити процеси цифрової трансформації та знизити ефективність фінансового стимулювання інновацій. Особливе значення має розвиток і відновлення інфраструктури доступу до високошвидкісного інтернету як базової умови розширення використання цифрових технологій на всіх рівнях, а також після війни – в усіх регіонах, зокрема деокупованих. На наш погляд, цілеспрямована державна підтримка ІКТ-сектору сприятиме формуванню стійкої інноваційної екосистеми та залученню інвестицій у цифрові проєкти. У підсумку зміцнення ІКТ-сектору є необхідною передумовою ефективною цифровізації, зростання інноваційної активності та довгострокового розвитку саме в реаліях поствоєнного відновлення.

При цьому акцентуємо увагу на важливості розширення фінансування інноваційних проєктів, зокрема на засадах стимулювання процесів цифровізації. Слід зазначити, що в 2025 році в Україні почала активно діяти мережа Європейських цифрових інноваційних хабів (European Digital Innovation Hubs, EDIH), серед яких важливу роль відіграє Центральнo-український (Central Ukraine EDIH) [2]. Цей інноваційний хаб об'єднує провідні наукові установи, бізнес-партнерів і органи влади для підтримки цифрової трансформації малого і середнього підприємництва та громад центральної України. Основний фокус діяльності CentralUkraineEDIH спрямований на впровадження інновацій, підвищення цифрової зрілості та енергоефективності в ключових регіонах, серед яких Полтавська, Дніпропетровська, Кіровоградська, Вінницька та інші області. Хаб надає експертні консультації, підтримку у створенні інтерактивних цифрових карт на базі ГІС-технологій, сприяє оцінці і тестуванню технологічних рішень, а також організовує навчальні програми для бізнесу і органів місцевого самоврядування. За перші півроку діяльності хаб об'єднав сотні підприємців, стартапів і науковців, надавши їм доступ до європейських інноваційних екосистем та розширивши можливості для міжнародного партнерства та інвестування. Така ініціатива реалізується в рамках програми “Цифрова Європа” й націлена на подолання існуючих системних бар'єрів для ефективною цифровізації економіки та підвищення конкурентоспроможності регіонів. У цьому контексті варто також відзначити ініціативи в межах Проєкту USAID “ГОВЕРЛА”, що призупинив діяльність, однак суттєво фінансово підтримував реформу децентралізації та цифрову трансформацію місцевого самоврядування в Україні. Запущений у 2021 році з бюджетом 150 млн доларів США і тривалістю до 2027 року, цей проєкт реалізувався компанією DAI та мав центральний офіс у Києві і сім регіональних офісів, що охоплювали 11 областей і 103 громади [3]. Головними цілями проєкту були підвищення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, посилення їх підзвітності перед громадянами, сприяння більш самостійній роботі регіональних органів влади та запровадження механізмів активної участі громадян у місцевому управлінні, в тім числі на основі цифровізації.

Перелічені ініціативи є, зокрема, прикладами залучення грантового фінансування для стимулювання процесів цифровізації, у тім числі в різних регіонах України. Такі проєкти, на наш погляд, довели, що можуть сприяти вирішенню різних проблем не лише діджиталізації та значно ширших для української економіки і суспільства. У регіональному контексті доцільно відзначити активну участь громад Львівщини, Київської області, західних регіонів у проєкті USAID “ГОВЕРЛА”, втім у 2025 р. він був згорнутий, а фінансування припинилось, як і загалом програми USAID.

У межах активізації цифровізації та інноваційного відновлення економіки особливого значення набуває формування інноваційної культури як сукупності цінностей, мотивацій і компетенцій, орієнтованих на створення та впровадження нових ідей в Україна. Розвиток культури підприємництва та власного бізнесу сприятиме активізації інноваційної діяльності, комерціалізації результатів наукових досліджень і створенню нових робочих місць у поствоєнний період, звичайно із використанням інструментів фінансового стимулювання. На наш погляд, інноваційна культура має формуватися через освіту, підтримку стартап-ініціатив, розвиток підприємницьких навичок і заохочення ризик-орієнтованого мислення передусім у студентства та молоді. Важливу роль у цьому процесі відіграють інструменти фінансової підтримки, зокрема грантове фінансування, пільгове кредитування та податкові стимули для інноваційно активних підприємств (за аналогом достатньо

успішного режиму Дія.City для IT-бізнесу в Україні тощо). Не менш значущими є організаційні інструменти підтримки, такі як бізнес-інкубатори, акселератори, менторські програми та наукові парки як осередки комерціалізації ідей та розробок вчених-інноваторів.

Синергія державної політики, приватного сектору та міжнародних програм здатна забезпечити сприятливе середовище для створення власного бізнесу та масштабування інноваційних проєктів. У підсумку розвиток інноваційної культури та цифрових компетентностей є стратегічною передумовою стійкого економічного зростання, діджиталізації та інтеграції України у глобальний інноваційний простір після завершення війни, зокрема на основі удосконалення механізмів фінансового стимулювання з боку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Цифровізація регіонів і громад: перші вимірювання 2025 року. *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.ua/news/19603>.
2. CentralUkraineEDIH: інновації, енергоефективність та цифрова трансформація для розвитку стійких і промислових регіонів центральної України. *Дія.Бізнес Старт*. URL: <https://business.diiia.gov.ua/history-of-success/centralukraineedih-innovatsii-enerhoefektyvnist-ta-tsyfrova-transformatsiia>.
3. Проєкт USAID «ГОВЕРЛА». *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.ua/donors/hoverla>.

Ременяк Артур Володимирович, аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

Шевчук Микола Сергійович, аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка, e-mail : shevchuk.mykola@ukr.net, м. Львів

Шевчук Руслан Сергійович, аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів